

HALÁSZ GERGELY

projektmérnök
RailCert Hungary Kft.

Megfelelőségértékelési eljárások gyakorlati tapasztalatai – Műszaki dokumentáció európai uniós jogszabályi követelményei (2. rész)

Bevezető

A vasúti járművek európai és nemzeti előírások szerinti megfelelőségértékelésének területén tevékenykedő szervezetként a RailCert Hungary Kft. az utóbbi években értékes gyakorlati tapasztalatokat szerzett, több sikeres projekttel és megrendeléssel bizonyította, hogy szakmai alaposág mellett a megrendelők igényeit is figyelembe veszi tevékenysége során. Célunk, hogy a megszerzett gyakorlati tapasztalatokat megosszuk a vasúti jármű tulajdonosokkal, üzemeltetőkkel és üzemeltetőikkel, hogy a megfelelőségértékelési tevékenység könnyebben átlátható, megérthető és gyorsabb átfutási idők mellett lefolytatható lehessen. Cikksorozatunk ehhez nyújt segítséget, ami a hitelesítési eljárások lefolytatásához szükséges műszaki dokumentációval foglalkozik és az erre vonatkozó különböző szintű követelményeket veszi sorra.

Introduction

As a Notified / Designated Body operating in the field of conformity assessment according to European and national regulations for rolling stocks, RailCert Hungary Kft. gained valuable practical experience in recent years. Through multiple successful projects and orders, it has demonstrated that besides maintaining a high level of professionalism, it also takes into account the needs of its clients. Our goal is to share the acquired practical experience with rolling stock owners, maintainers, and operators, in order to make the conformity assessment activities more transparent, understandable, and capable of quicker turnaround times. Our series of articles provides assistance in achieving this, focusing on the technical documentation required for certification procedures and addressing the different levels of requirements associated with it.

Cikksorozatunk első részében – amely a Vasútgépészet 2023/I. számában olvasható – részletesen ismertettük a vasúti járművek átalakításaihoz kapcsolódó műszaki dokumentáció fontosságát és a vonatkozó felelősségi köröket a nemzeti jogszabályokon keresztül. A következő sorokban a korábbi cikkben tárgyalt és megismert témaköröket terjesztjük ki és röviden ismertetjük azoknak az európai uniós szabályozásoknak a körét, amelyek a járművek engedélyezéséhez, illetve az átalakításaihoz szükséges műszaki dokumentáció követelményeire vonatkoznak.

Mindenképp érdemes az elején kitűzni azt, hogy a *vasúti rendszer Európai Unión belüli kölcsönös átjárhatóságáról* szóló (EU) 2016/797 európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján az Európai Unió tagállamainak határain átmenő közlekedésre alkalmas vasúti járművek tekintetében az úgynevezett Átjárhatósági Műszaki Előírások (Technical Specifications for Interoperability, a továbbiakban: TSI) határozzák meg az alkalmazandó műszaki követelményeket, ágazati szabványokat, míg a kizárólag belföldi forgalomban érintett járművek esetében lehet a nemzeti műszaki szabályozásokat figyelembe venni. Jellemző egyes tagállamokban, hogy a TSI-k alkalmazását nemzeti hatáskörbe is átveszik bizonyos nemzeti sajátosságok (energiaellátó rendszer, B. osztályú vonatbefolyásoló rendszerek), illetve követelmények figyelembevétele mellett.

Korábbi járműsorozatok esetében jellemző volt, hogy egy adott vasúti jármű tervezett élettartamának nagy részét egy vasúti társaságnál töltötte, amely társaság egyben tulajdonosa, üzemeltetője és akár a javításokat, karbantartásokat is saját hatáskörben végrehajtó szervezete is volt. Ennek eredményeként egy adott járművet végigkísérő műszaki dokumentáció viszonylag egységesnek volt mondható, de minden esetben az adott vas-

úti társaság belső szabályozása szerint került dokumentálásra. Napjainkban ez sok vasúti jármű esetében nem mondható el, ugyanis az egyes felelősségi köröket betöltő szereplők mind külön-külön szervezetek lehetnek egymás közötti szerződéses megállapodásokkal, ezért érdemes megvizsgálni, hogy melyek is lehetnek ezek a szereplők és milyen felelősségi körük van a járművet kísérő műszaki dokumentációval kapcsolatosan.

A vasúti járművek esetében alapvetően beszélhetünk gyártókról, tulajdonosokról, üzemeltetőkről, valamint a karbantartásért felelős szervezeti feladatköröket ellátó szervezetekről. Jelen cikkünkben sem kívánunk kitérni a vasúti jármű üzemeltetőire, mint a tulajdonképpen „végfelhasználó” társaságokra. Minden egyes szereplőnek megvannak a saját felelősségi körei, amelyeket az alábbi európai jogszabályok rögzítenek főbb definíciókban:

– Az (EU) 2016/798 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a vasútbiztonságról) alapján a járművek karbantartásáért felelős szervezetek tanúsítási rendszerére vonatkozó részletes rendelkezések megállapításairól,

valamint a 445/2011/EU bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló a Bizottság (EU) 2019/779 végrehajtási rendelete;

- az (EU) 2016/797 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a vasúti rendszer EU-n belüli kölcsönös átjárhatóságról) alapján a vasúti járművek és a vasúti járműtípusok engedélyezési eljárására vonatkozó gyakorlati szabályok megállapításáról szóló a Bizottság (EU) 2018/545 végrehajtási rendelete;
- az Európai Unió vasúti rendszerének „járművek – mozdonyok és személyszállító járművek” alrendszerére vonatkozó átjárhatósági műszaki előírásról szóló a Bizottság 1302/2014/EU rendelete (LOC & PAS TSI);
- az Európai Unió vasúti rendszere „járművek – teherkocsik” alrendszerére vonatkozó átjárhatósági műszaki előírásról és a 2006/861/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló a Bizottság 321/2013/EU rendelete (WAG TSI);

Fontos kiemelni, hogy a témakörhöz nem szorosan kapcsolódó európai uniós jogszabályok és irányelvek a könnyebb érthetőség érdekében nem kerültek részletezésre.

A fentiekben felsorolt felelősségi körök egy részét vagy egészét betöltheti egyetlen széles körű feladatokat ellátó szervezet is, de annak is adott a lehetősége, hogy minden egyes szerepet más-más szervezet lássa el, ezért kiemelten fontos a szervezeti egységek közötti kommunikáció, folyamatos információcsere.

Az előző írásunkhoz hasonlóan európai uniós jogi szinten is felmerül a kérdés, hogy kinek a feladata a

járműre vagy járműtípusra vonatkozó karbantartási napló vagy üzemeltetési és karbantartási dokumentáció létrehozása és folyamatos vezetése. A kérdésünkre válaszokat jelen esetben is a karbantartásért felelős szervezetekre vonatkozó követelményeket részletező jogszabályi helyeken találhatunk.

Az (EU) 2016/798 irányelv 14. cikk „Járművek karbantartása” (2) bekezdésének a) pontja szerint:

(2) (...) a karbantartásért felelős szervezetnek kell gondoskodnia arról, hogy a járművek, amelyek karbantartásáért felelős, biztonságos üzemi állapotban legyenek. Ennek érdekében a karbantartásért felelős szervezetnek ki kell alakítania e járművek karbantartásának rendszerét, és azon keresztül:

a) gondoskodnia kell arról, hogy a járművek karbantartása az egyes járművek karbantartási naplójával és a hatályos előírásokkal, többek között a karbantartási szabályokkal és a vonatkozó átjárhatósági műszaki előírásokkal összhangban történjen;

A járműre vonatkozó (első) karbantartási napló elkészítéséről ugyanezen irányelv III. mellékletében találhatunk további információkat, amely a karbantartásért felelős szervezetekre vonatkozó főbb követelményeket és értékelési szempontokat sorolja fel:

10. karbantartási tevékenységek – annak biztosítására szolgáló strukturált megközelítés, hogy,

- a biztonságot és a biztonsági szempontból kritikus összetevőket érintő valamennyi karbantartási tevékenységet azonosítsák és megfelelően irányítsák, valamint, hogy a biztonságot érintő karbantartási tevékenységekben szükségessé váló minden változtatást azono-

NoBo
DeBo
AsBo

A VASÚT MINDEN TERÜLETÉN

VASÚTI MEGFELELŐSÉGÉRTÉKELÉS ÉS FÜGGETLEN KOCKÁZATÉRTÉKELÉS

FORDULJON HOZZÁNK BIZALOMMAL!

RailCert Hungary Kft.
www.railcert.hu
info@railcert.hu

sítsanak és megfelelően irányítsanak a tapasztalatok és a kockázatelemzésre vonatkozó közös biztonsági módszerek alkalmazása alapján, továbbá megfelelően dokumentáljanak, (...)

– sor kerüljön a járművel kapcsolatos eredeti dokumentáció elemzésére az első karbantartási napló elkészítése és annak érdekében, hogy azt megfelelően vezessék az egyes karbantartási megbízások esetében,

A karbantartásért felelős szervezet, mint tevékenység, több szervezetet is magába foglalhat dedikált feladatkörök szerint, amelyet az (EU) 2019/779 végrehajtási rendelet részletesen meghatároz:

- irányítási feladat; (nem kiszervezhető)
- karbantartás-fejlesztés feladat; (kiszervezhető)
- járműállomány-karbantartás irányítás feladat; (kiszervezhető)
- karbantartás végrehajtás feladat. (kiszervezhető)

A fenti feladatkörök közül a III. járműállomány-karbantartás irányítás feladatkörben érintett szervezet követelményeinél találkozhatunk az alábbival:

„4. A járművek üzembe állításakor a szervezetnek rendelkeznie kell eljárásokkal a következőkre vonatkozóan:

- a) hozzáférés szerzése az eredeti dokumentáció karbantartási ajánlásaihoz és elegendő információ gyűjtése a tervezett műveletekről;
- b) az eredeti dokumentáció karbantartási ajánlásainak elemzése és az első karbantartási naplónak az elfogadott kockázatelemzési és -értékelési módszerekkel kapcsolatos közös biztonsági módszerek alkalmazásával történő elkészítése, figyelembe véve a kapcsolódó garanciákban található információkat is;
- c) az első karbantartási naplóban foglaltak megfelelő végrehajtásának biztosítása.”

Ezzel sikeresen beazonosítottuk az első karbantartási napló elkészítéséért felelős szervezetet az európai uniós jogszabályi helyek alapján. De mit kell tartalmaznia a karbantartási dokumentációnak?

A legfontosabb dokumentumokat az adott járműkategóriára vonatkozó TSI-k tartalmazzák. Mozdonyok és személyszállító járművek esetében a LOC & PAS TSI Mellékletének 4.2.12. „Üzemeltetési és karbantartási dokumentáció” pontja ad iránymutatást, amely szerint:

- Általános dokumentáció (jellegrajzok, villamos-, pneumatikus-, hidraulikus ábrák, rendszerleírások, ...);
- Karbantartási dokumentáció (karbantartási ütemterv, valamint az ahhoz tartozó karbantartási utasítás);
- Üzemi dokumentáció (üzemmódok, biztonsági szempontból kritikus alkatrészek listája);
- Emelési diagram és utasítások;
- Mentési dokumentáció;

Tehervagonok esetében a dokumentációra vonatkozó szabályok egyszerűbbek, amelyet a WAG TSI 4.4 „Üzemeltetési szabályok” és 4.5 „Karbantartási szabályok” pontok (és azok alpontjai) tartalmaznak.

Ezúton ragadnánk meg az alkalmat arra, hogy felhívjuk a figyelmet a 2023. év nyári időszakának végén elfogadott átfogó európai uniós jogszabályi módosításcsomagra, amely nagymértékben érintette az európai uniós átjárhatósági műszaki előírásokat, azaz TSI-eket is.

Térjünk ki még az írásunk utolsó részében a karbantartási dokumentáció felhasználhatóságára az engedélyezési eljárások, illetve az azokhoz kapcsolódó független értékelési, illetve megfelelőségértékelési tevékenységek során:

– (EU) 2016/797 irányelv 15. cikk (4) bekezdés alapján:

„(...) a műszaki dokumentációban szerepelnie kell az alrendszer jellemzőire vonatkozó minden szükséges dokumentumnak és – adott esetben – a kölcsönös átjárhatóságot lehetővé tevő rendszerelemek megfelelőségét igazoló valamennyi dokumentumnak. Emellett tartalmaznia kell a használati feltételekre és korlátozásokra vonatkozó valamennyi adatot, valamint a szervizelésre, folyamatos vagy rutinellenőrzésekre, beszállításra és karbantartásra vonatkozó utasításokat.”

– Az (EU) 2016/797 irányelv IV. mellékletének 2.4 pontjában foglaltak szerinti dokumentáció részét képezi a karbantartási dokumentáció is.

Fontos még kiemelni, hogy az (EU) 2016/797 irányelv IV. melléklet 2.6 pontja szerint: „(...) dokumentációt a kérelmezőnek az alrendszer teljes élettartama alatt meg kell őriznie.”

A vasúti járművek részletesen vezetett, karbantartott és rendszerezett műszaki dokumentációja nagy mértékben segítheti a megfelelőségértékelő és független értékelő szervezetek munkáját. A vasúti járműveket kísérő műszaki dokumentáció vezetése jelentős emberi és anyagi erőforrásokat igényel, azonban az abban foglalt műszaki adatok, paraméterek a vasúti járművek üzemeltetői, ECM szervezetei, javításával, karbantartásával foglalkozó szervezetek részére, valamint hatósági időszakos és rendkívüli járművizsgálatok esetén jelentős előnyökkel járhat a ráfordításokat illetően.

A RailCert Hungary Kft. számos jelentős projektben végzett és végez megfelelőségértékelési tevékenységet, valamint kockázatkezelési eljárások független értékelését. Magas szaktudású és komoly tapasztalattal rendelkező szakembereink biztosítják, hogy a vasút valamennyi területén értékteremtő tevékenységet végezhessünk a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően.

info@railcert.hu
railcert.hu
+36 (20) 381 5499